ROLUL ACTULUI JURISDICŢIONAL INTERNAŢIONAL

Diana SÂRCU*

ABSTRACT:
THE ROLE OF INTERNATIONAL JUDICIAL ACT

Due to their variety, international judicial acts have an important role in the international law sources system leading to the realization of the fundamental functions of law. Through its functions, the international judicial act has an outstanding effect on the maintenance of international peace and security, prevention and punishment of international crimes and protection of human rights and fundamental freedoms.

Nowadays the peaceful means of international disputes settlement both in practice of international relations and in theory of international law are really various in order to achieve the proposed tasks. The settlement of international disputes by peaceful means represents a basic principle of international relations which offers needed criteria and opportunities to states of the world to achieve a rapid and reasonable solution according to international law with good faith and effective cooperation.

What about the role to prevent and punish international crimes, the acts including adopted sentences emitted by the International Criminal Court (ICC), which is the first and unique permanent specialized criminal tribunal, are directed to punish the already committed the most serious international criminal offences, as well as to prevent the commitment of future ones. In a clear manner international ad-hoc tribunals had a substantial influence upon the promotion and factual realization of that role, but only the ICC is engaged to build a new international society conscious of the irreversible consequences of international crimes committing.

The role of protection of fundamental rights and freedoms inherent to a human being is also specific to judicial acts, an international tribunal being competent to decide upon a case concerning a violation of any guaranteed right, the adopted decision this way having the authority res judicata. Case law of international courts being not uniform as a concept and contents reflects the real degree of human rights respect in the whole international society and represents an important acquis leading to uniformity of fundamental concepts from diverse legal systems.

Key words: *international judicial act, international dispute, jurisdiction, judgment, International Court of Justice, International Criminal Court, European Court of Human Rights.*

РЕЗЮМЕ:
РОЛЬ МЕЖДУНАРОДНОГО СУДЕБНОГО АКТА

Благодаря своему разнообразию, международные судебные акты занимают особое место в системе источников международного публичного права и способствуют реализации основных правовых функций. Исходя из собственных функций, международный судебный акт влияет на поддержание международного мира и безопасности, предупреждение и наказание международных преступлений и защиту прав и основных свобод человека.

В наше время, в соответствии с практикой международных отношений и теорией международного права, существует множество эффективных способов мирного решения международных споров. Мирное решение международных конфликтов является основным принципом международных отношений, предоставляющим государствам необходимые критерии и возможности

* ***SÂRCU Diana*** - Doctor în drept, conferenţiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Drept, Postdoctorand, Institutul de Istorie, Stat şi Drept al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (Chișinău, Republica Mildova); ***SARCU Diana*** - Candidate of legal sciences, Associate professor, Moldova State University, Law Faculty; Post-doctoral student, Institute of History, State and Law of the Academy of Sciences of Moldova (Kishinev, The Republic of Moldova); ***СЫРКУ Диана*** - Кандидат юридических наук, доцент, Молдавский Государственный Университет, факультет права, слушатель пост-докторантуры, Институт Истории, государства и права Академии наук Молдовы (Кишинев, Республика Молдова).

для добросовестного достижения быстрых и приемлемых решений в соответствии с международным правом и принципом сотрудничества.

Роль судебного акта о предупреждении и наказании международных преступлений, в основном применима к решениям (включающим приговора), вынесенным единственной постоянной уголовной мировой судебной инстанцией – Международным Уголовным Судом. Решения Суда направлены как на наказание виновных лиц в совершении самых тяжких международных преступлений, так и на предупреждение совершения подобных деяний в будущем. Международные трибуналы ad-hoc способствуют действительной реализации и продвижению роли предупреждения и наказания преступлений, но именно деятельность Международного Уголовного Суда ведет к построению нового мирового сообщества, полностью осознающего необратимые последствия совершения международных преступлений.

Акту, вынесенному международными судебными инстанциями, также свойственна роль защиты основных прав человека и свобод. Международный суд вправе провозгласить решение по делу о нарушениях гарантированных прав и свобод, которое обладает обязательным характером res judicata. Международная судебная практика, хотя и не представляет собой однородную концепцию, отражает действительный уровень уважения прав и свобод во всем сообществе государств и являет важный свод правовых инструментов, которые униформизируют основные понятия различных правовых систем.

Ключевые слова: *международный судебный акт, международный спор, юрисдикция, решение, Международный Суд ООН, Международный Уголовный Суд, Европейский Суд по правам человека.*

Cuvinte-cheie: *act jurisdicţional internaţional, diferend internaţional, jurisdicţie, hotărâre, Curtea Internaţională de Justiţie, Curtea Internaţională Penală, Curtea Europeană a Drepturilor Omului.*

În dependenţă de varietatea şi conţinutul lor, actele jurisdicţionale ocupă un loc important în sistemul surselor dreptului internaţional public, contribuind, iar uneori, chiar prin intermediul lor, sunt realizate unele funcţii importante ale dreptului. Prin funcţiile pe care le îndeplineşte actul jurisdicţional internaţional, specifice de altfel naturii particulare a jurisdicţiei instituite, acesta implicit contribuie la realizarea celor mai importante obiective ale dreptului internaţional public, jucând un rol determinant la:

1. menţinerea păcii şi securităţii internaţionale
2. prevenirea şi reprimarea infracţiunilor internaţionale,
3. protecţia drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului.

Menţinerea păcii şi securităţii internaţionale.

Soluţionarea pe cale paşnică a conflictelor internaţionale este o cerinţă fundamentală a menţinerii păcii şi securităţii internaţionale, a menţinerii unor raporturi normale, de convieţuire şi cooperare între state. În decursul vremurilor, diferendele internaţionale s-au rezolvat – pentru restabilirea drepturilor pretinse sau în mod real încălcate – pe câmpul de luptă, recurgându-se la forţa armelor, ignorând justiţia. Totuşi, elementele progresiste au împărtăşit întotdeauna părerea pe care au încercat s-o traducă în fapte, că în cazul unui diferend interstatal este bine să se epuizeze, înainte de a se recurge la forţa armată, toate celelalte mijloace apte de a aduce o soluţie paşnică, mai ales fără victime omeneşti.

Astăzi mijloacele de rezolvare a conflictelor, atât în practica relaţiilor internaţionale, cât şi în teoria dreptului internaţional, sunt suficient de variate pentru atingerea scopului propus, fiecare din ele oglindind specificul epocilor istorice cărora le sunt proprii.

Dreptul internaţional reprezintă una dintre garanţiile majore ale păcii şi colaborării internaţionale constructive în lumina principiului coexistenţei paşnice dintre naţiuni. Unicul cadru juridic de menţinere a acestei coexistenţe este asigurat de principiul fundamental al dreptului internaţional şi al relaţiilor internaţionale – principiul soluţionării prin mijloace paşnice a diferendelor internaţionale, din care decurge obligaţia tuturor subiecţilor de drept internaţional de a soluţiona toate conflictele apărute între ei, indiferent de caracterul şi motivele acestora, exclusiv prin mijloace paşnice. La necesităţile normative ale acestui principiu se referă şi obligaţia de a se abţine de la aplicarea şi ameninţarea cu forţă. Fiecare stat este obligat de a se abţine de la ameninţarea cu forţa şi de la

aplicarea ei „ca mijloc de soluţionare a diferendelor internaţionale, inclusiv în ceea ce priveşte conflictele teritoriale şi problemele ce vizează hotarele statelor”[1].

Calificarea unei probleme ca conflict sau situaţie de conflict este de competenţa Consiliului de Securitate al ONU. În practica sa nu s-au elaborat criterii generale de calificare, Consiliul conducându-se de fiecare dată de circumstanţele fiecărui caz în particular. În acelaşi timp, o importanţă deosebită o are diferenţierea situaţiilor (divergenţelor), care încă nu au luat forma unui conflict, şi situaţiilor – care în rezultatul acţiunilor unilaterale ale statelor, îndreptate spre schimbarea cu forţa a poziţiei existente în favoarea sa – se transformă în conflicte internaţionale. Astfel de conflicte pot primi calificare de ***ameninţătoare a păcii*** sau ***de act de agresiune***.

Experienţa istoriei, îndeosebi a evenimentelor din ultimul secol, evoluţiile actuale ale situaţiilor internaţionale, demonstrează că recurgerea la mijloacele paşnice reprezintă singura modalitate posibilă şi logică de reglementare a oricărui diferend, a oricărui litigiu. Reglementarea paşnică reprezintă o componentă fundamentală a securităţii, a edificării unor relaţii internaţionale bazate pe excluderea forţei, pe înţelegere şi încredere reciprocă. Recurgerea la mijloace paşnice constituie un principiu de bază al relaţiilor internaţionale, deoarece oferă criteriile şi cadrul necesar pentru ca statele – cu bună-credinţă şi într-un spirit de cooperare – să ajungă la o soluţie rapidă şi echitabilă pe baza dreptului internaţional.

Soluţionarea prin mijloace paşnice a litigiilor dintre state constituie o garanţie a păcii, deoarece:

a. numai în cazul în care un diferend este rezolvat prin asemenea mijloace se ajunge la o revenire stabilă a relaţiilor puse în pericol ca urmare a litigiului apărut;

b. în cursul unei reglementări paşnice se realizează apropierea părţilor aflate în diferend, ca urmare a unei mai bune înţelegeri a cauzelor care au generat conflictul, determinând deteriorarea raporturilor dintre cele două state;

c. recurgerea la mijloace paşnice reprezintă o condiţie majoră a redobândirii încrederii între cele două părţi, zdruncinată de apariţia stării de încordare şi a litigiului pe care l-a declanşat[2].

Cercetările efectuate au arătat că reglementările impuse prin mijloace violente au o soartă relativ scurtă[3], partea care a fost forţată să le accepte nu uită şi nu poate să uite nedreptatea care i-a fost cauzată şi pe care a fost nevoită să o suporte. Doctrina şi practica atrag atenţia asupra faptului că mai multe elemente esenţiale[4] se regăsesc în configurarea stabilităţii soluţiei întemeiate pe mijloace paşnice:

1. opţiunea pentru mijloacele paşnice constituie dovada că ambele părţi şi-au exprimat ataşamentul faţă de aceste mijloace, calificând ca inadecvate mijloacele bazate pe forţă, pe presiuni şi constrângere;

2. soluţionarea prin mijloace paşnice împiedică evoluţiile negative ale litigiului, fiind de natură să prevină deteriorarea sa spre o stare conflictuală gravă;

3. încheierea procesului pe parcursul căruia diferendul a fost soluţionat definitiv duce la restabilirea cursului iniţial al relaţiilor dintre cele două părţi, fiind create premisele obiective ale unei convieţuiri normale.

În sens terminologic, diferendul prezintă o neînţelegere, o ciocnire de interese, un dezacord sau antagonism. În jurisprudenţa internaţională, diferendul, ca şi noţiune a fost definit de Curtea Permanentă de Justiţie Internaţională ca un dezacord asupra unei probleme de drept sau de fapt, o opoziţie de teze juridice sau de interese între două persoane[5]. Aşadar, în sens larg, noţiunea de ***diferend*** cuprinde contestaţiile, litigiile, divergenţele sau conflictele dintre cel puţin două subiecte de drept internaţional. Diferendele internaţionale pot să aibă o natură juridică sau politică. Dacă facem trimitere la art. 36 din Statutul CIJ[6], diferendele juridice sunt cele

[1] Колосов Ю.М., Кривчикова Э. С. Международное право. Москва: Международные отношения, 2003, с. 55 - 56.

[2] Mazilu D. Drept Internaţional Public. Bucureşti: Lumina Lex, 2001, p. 201.

[3] Parrish T. The Encyclopedia of World War II. London: Secker and Warburg, 1978, p. 109.

[4] Donelan M.D., Grieve M.J. International disputes: Case Histories 1945-1970. London: Europa Publications, 1973, p. 203.

[5] Cauza CPJI Concesiunile Maurommatis în Palestina (Grecia contra Marii Britanii), hotărârea din 30 august 1924, p. 11. [On-line]: http://www.icj-cij.org/pcij/serie_A/A_02/06_Mavrommatis_en_Palestine_Arret.pdf. (Vizitat la: 28.04.2012).

[6] Statutul Curţii Internaţionale de Justiţie din 26 iunie 1945. [On-line]: http://www.icj-

în care se opun pretenţii de drept între state şi care au ca obiect interpretarea unui tratat, o problemă de drept internaţional, existenţa unui fapt care, dacă ar fi stabilit, ar constitui încălcarea unei obligaţii internaţionale precum şi stabilirea naturii sau întinderii reparaţiei datorată pentru încălcarea unei obligaţii internaţionale. De fapt doctrina dreptului internaţional s-a preocupat de chestiunea distincţiei celor două concepte, potrivit căreia deosebirea dintre un diferend de ordin juridic şi un diferend considerat de natură politică este fondată în principal pe pretenţiile părţilor în litigiu Când aceste pretenţii sunt de ordin juridic şi bazate pe considerente legale, diferendul va fi juridic şi respectiv va fi rezolvat potrivit normelor dreptului internaţional[7].

Afară de aceasta, Carta ONU. menţionează ***conflictele*** şi ***situaţii conflictuale***, dar nu stabileşte criterii pentru diferenţierea clară a acestor două noţiuni. Aceasta acordă importanţă diferenţierii conflictelor şi situaţiilor, prelungirea cărora ar putea ameninţa pacea şi securitatea în lume sau care au creat deja o asemenea ameninţare, şi acelor conflicte şi situaţii care nu ameninţă în nici un fel securitatea internaţională[8]. Această diferenţiere are un fundament politic, căci Carta ONU. obligă statele de a rezolva în primul rând conflictele şi situaţiile, prelungirea cărora ameninţă pacea şi securitatea internaţională. Şi totodată, deosebirea poartă şi un caracter juridic: membrul permanent al Consiliului de Securitate ONU., care este parte în conflict, este obligat de a se abţine de la vot în timpul discuţiei pe marginea conflictului şi de asemenea în timpul clarificării situaţiei[9]. Această dispoziţie din Cartă a produs o practică incertă şi deconcetrată, fiind extrem de rar invocată în faţa Consiliului de Securitate, generând un singur precedent incontestabil – abţinerea Argentinei în cauza Eichmann în 1960, fiind, totuşi vorba de un membru nepermanent al CS al ONU[10].

Dar atunci când se confruntă cu un diferend, Carta ONU prescrie Consiliului de Securitate, făcând recomandările corespunzătoare, să ţină cont de faptul că diferendele de ordin juridic trebuie să fie supuse de părţi Curţii Internaţionale de Justiţie[11]. Prin aceasta, Carta operează un partaj de competenţă între Consiliul de Securitate a ONU şi CIJ în materia reglementării diferendelor, fondat pe distincţia dintre diferendul de ordin politic şi cel juridic. Pentru prima dată Consiliul de Securitate a făcut uz de această recomandare în afacerea *Corfu*, când prin Rezoluţia nr. 22 din 9 aprilie 1947[12] a recomandat celor două state (Albania şi Marea Britanie) să „supună imediat acest diferend Curţii Internaţionale de Justiţie în conformitate cu dispoziţiile Statutului Curţii". Deşi Albania a acceptat plenar recomandarea Consiliului de Securitate, totuşi art.36 din Carta ONU nu instituie un caz nou de jurisdicţie obligatorie şi doctrina unanim a acceptat acest punct de vedere[13]. Aceasta explică reticenţa Consiliului de Securitate de a recomanda calea jurisdicţională părţilor în diferend, deoarece trebuie să se asigure că destinatarii ei sunt dispuşi să recunoască competenţa Curţii: o recomandare fără reacţie va afecta în mod incontestabil credibilitatea Consiliului.

Aceste raţionamente ne conduc la reflecţii asupra rolului pe care îl joacă jurisdicţiile internaţionale la menţinerea păcii şi securităţii internaţionale. Potrivit poziţiei exprimate de oficialii ONU[14] anume prin examinarea diferendelor pe calea jurisdicţională cu emiterea unor decizii obligatorii pentru părţi, CIJ îşi poate aduce contribuţia la menţinerea păcii şi securităţii internaţionale, iar o mai mare încredere în Curte ar constitui o contribuţie important la activitatea de *peacemaking* a ONU.

Doctrina este mai reticentă în poziţii promiţătoare. După cum remarcă Shinkareţkaya G., în misiunea de menţinere a păcii şi securităţii internaţionale aşteptările prea mari de la jurisdicţiile internaţionale sunt o exagerare a

---

cij.org/documents/index.php?p1=4&p2=2&p3=0. (Vizitat la: 01.05.2012).

[7] Cot J.-P. et.al. La Charte des Nations Unies. Commentaire article par article. Paris: Economica, 2 vol., 2005, p. 1103.

[7] Колосов Ю.М., Кривчикова Э. С. *Op.cit.*, p. 56.

[9] A se vedea art. 27 al Cartei Naţiunilor Unite din 26 iunie 1945. [On-line]: http://www.icj-cij.org/documents/index.php?p1=4&p2=1&p3=0. (Vizitat la: 30.04.2012).

[10] Cot J.-P. et.al. *Op.cit.*, p. 944 – 945.

[11] Art. 36 din Carta ONU *precitată*.

[12] Rezoluţia Consiliului de Securitate al ONU nr. 22 din 9 aprilie 1947. [On-line]: http://www.un.org/french/documents/view_doc.asp?symbol=S/RES/22(1947)&Lang=E&style=B. (Vizitat la: 01.05.2012).

[13] Cot J.-P. et.al. *Op.cit.*, p. 1105.

[14] Aurescu B. Sistemul jurisdicţiilor internaţionale. Bucureşti: All Beck, 2005, p. 12.

posibilităţilor lor, deoarece rolul autentic al lor constă în asigurarea domniei dreptului. Potrivit aceluiaşi doctrinar, primatul dreptului în relaţiile internaţionale constă în stabilirea unei ordine unice de drept în lume, care ar oferi fiecărui stat suveran libertatea de acţiune în limitele normelor şi principiilor unanim acceptate: jurisdicţiile internaţionale trebuie să contribuie la stabilirea unui climat de cooperare şi bună vecinătate, în timp ce ele însele pot activa cel mai efectiv doar în cadrul unui astfel de climat[15].

În pofida scepticismului doctrinar, totuşi CIJ a soluţionat o serie de diferende ameninţătoare la pacea şi securitatea internaţionale. Curios este faptul că în exercitarea rolului de contribuire la menţinere a păcii, CIJ emite hotărâri pe fond, hotărâri cu privire la măsurile asiguratorii, dar şi avize consultative, care exced contenciosul jurisdicţional.

Până în prezent Curtea Internaţională de Justiţie a fost sesizată cu 17 cauze de implicare şi/sau utilizare a forţei în relaţii bilaterale sau internaţionale, dintre care 10 cauze au fost iniţiate de Serbia şi Muntenegru (Iugoslavia la acea data) contra statelor aliate, membre ale NATO, acuzându-le de bombardarea teritoriului său. Serbia a depus cererea introductivă contra SUA şi încă 9 state (Franţa, Spania, Italia, Marea Britanie, Olanda, Germania, Canada, Belgia, Portugalia) la 29 aprilie 1999. La aceiaşi dată, reclamantul a solicitat aplicarea măsurilor conservatorii, rugând Curtea de a ordona SUA de a înceta imediat recurgerea la utilizarea forţei şi abţinerea de la orice act ce constituie recurgere sau ameninţare cu forţa contra Republicii Federale Iugoslave. Prin ordonanţa din 2 iunie 1999[16], Curtea a refuzat aplicarea acestor măsuri, deoarece a indicat că ea în mod evident nu are competenţă pentru a examina cauza, desesizându-se. Prin votul 12 contra 3 judecători CIJ a ordonat radierea cauzei de pe rolul său. Aceiaşi ordonanţă clonă a fost pronunţată şi în privinţa Spaniei[17]. Celelalte 8 cauze au fost radiate de pe rol prin hotărâri clone din 15 decembrie 2004[18] asupra excepţiilor preliminare, prin care CIJ a declarat că nu este competentă să examineze cauza.

O altă cauză în care CIJ a fost solicitată să tranşeze conflictul armat dintre două state a fost speţa *Acţiuni armate frontaliere şi transfrontaliere* (Nicaragua c. Honduras), diferendul cărora se referea la activităţile pe care bandele armate de pe teritoriul Hondurasului le desfăşurau la frontiera cu Nicaragua şi pe teritoriul nicaraguian. Prin hotărârea asupra competenţei şi admisibilităţii din 20 decembrie 1988[19], Curtea a declarat în unanimitate că este competentă să examineze cauza şi că cererea reclamantului este admisibilă. Totuşi cauza a fost radiată de pe rolul Curţii prin ordonanţa din 27 mai 1992[20] urmare a acordului extrajudiciar încheiat între părţi „vizând favorizarea relaţiilor lor de bună vecinătate" şi a renunţării reclamantului la pretenţiile sale.

Exemplele precitate într-adevăr nu combat critica doctrinară care este convinsă că reglementarea diferendelor pe cale judiciară poate fi mijloc de asigurare a păcii doar în două condiţii: 1) dacă pericolul rezultă din diferendul propriu-zis, dar nu din alte conflicte; 2) dacă pacea încă nu este afectată, în special până când încă nu a fost aplicată forţa armată[21].

Printre puţinele cazuri în care CIJ totuşi a ordonat măsuri conservatorii, menite să asigure îngheţarea conflictului, a fost în speţa *Experimentele nucleare* (Australia c. Franţei). Prin ordonanţa din 22 iunie 1973[22] Curtea a indicat Guvernului australian şi celui francez să evite orice act care ar risca să agraveze sau să

---

[15] Шинкарецкая Г.Г. Международная судебная процедура. Москва: Наука, 1992, с. 64 - 68.

[16] Cauza CIJ Legalitatea utilizării forţei (Iugoslavia contra SUA), ordonanţa din 2 iunie 1999. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/114/8035.pdf. (Vizitat la: 02.05.2012).

[17] Cauza CIJ Legalitatea utilizării forţei (Serbia şi Muntenegru contra Spaniei), ordonanţa din 2 iunie 1999. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/112/7991.pdf. (Vizitat la: 02.05.2012).

[18] Spre exemplu Cauza CIJ Legalitatea utilizării forţei (Serbia şi Muntenegru contra Germaniei), hotărârea asupra excepţiilor preliminare din 15 decembrie 2004. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/108/8481.pdf. (Vizitat la: 02.05.2012).

[19] Cauza CIJ Acţiuni armate frontaliere şi transfrontaliere (Nicaragua contra Honduras), hotărârea asupra competenţei şi admisibilităţii din 20 decembrie 1988. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/74/6590.pdf. (Vizitat la: 02.05.2012).

[20] Cauza CIJ Acţiuni armate frontaliere şi transfrontaliere (Nicaragua contra Honduras), ordonanţa din 27 mai 1992. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/74/6588.pdf. (Vizitat la: 02.05.2012).

[21] Шинкарецкая Г.Г. *Op.cit.*, p. 67.

[22] Cauza CIJ Experimentele nucleare (Australia contra Franţei), ordonanţa din 22 iunie 1973. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/58/6048.pdf. (Vizitat la: 02.05.2012).

extindă diferendul sau să aducă atingere dreptului altei părţi să obţină executarea oricărei hotărâri pe care Curtea ar putea-o pronunţa în cauză. În mod particular CIJ a ordonat Franţei să se abţină de a proceda la experimente nucleare de natură să provoace depuneri radioactive pe teritoriul australian.

Prevenirea şi reprimarea infracţiunilor internaţionale.

Este recunoscut rolul marcant pe care l-au jucat în dreptul internaţional penal Tribunalele Militare de la Nüremberg şi Tokyo, care, pe de o parte, prin hotărârile lor au contribuit decisiv la conturarea unor importante instituţii ale răspunderii internaţionale penale a persoanelor în calitate de agenţi ai statului, absorbite ulterior de dreptul internaţional pozitiv, iar, pe de altă parte, au demonstrat necesitatea pregnantă a unei jurisdicţii internaţionale penale permanente. Anume actele lor au constituit soluţia perfectă pentru pedepsirea criminalilor indiferent de cetăţenia acestora şi locul comiterii crimei cu caracter internaţional, soluţie care a pus bazele instituirii unui sistem instituţionalizat de prevenire şi reprimare a celor mai grave crime internaţionale – crimele de război. Totuşi, aceste tribunale internaţionale *ad-hoc*, create în vederea pedepsirii criminalilor internaţionali, posedă mai întâi de toate caracterul ***punitiv*** şi apoi cel ***preventiv*** al răspunderii internaţionale penale. Constituite *aici şi acum*, în dependenţă de situaţiile grave care ameninţă pacea şi securitatea internaţionale petrecute în diferite ţări sau chiar părţi ale lumii şi nu pentru a judeca pe orice criminal ce comite crime internaţionale. Soluţia a fost dictată de necesitatea instituirii jurisdicţiei internaţionale penale permanente, care ar avea acel caracter extranaţional şi ateritorial. Această instituţie este o "piedică" în săvârşirea de infracţiuni, deoarece posibilitatea eschivării de la răspundere penală este diminuată la minim.

Sentinţele Curţii Internaţionale Penale, ca instanţă permanentă specializată de jurisdicţie complementară jurisdicţiilor naţionale, sunt concepute să joace un rol distinct în prevenirea şi reprimarea celor mai grave infracţiuni internaţionale (crime internaţionale). Acest fapt îşi găseşte fundamentare în actul său de constituire, Statutul de la Roma în Preambul specificând că indivizii (inclusiv copiii şi femeile) au avut de suferit în urma atrocităţilor inimaginabile din sec. XX care au adus atingere păcii, securităţii şi bunăstării întregii omeniri; pedepsirea autorilor crimelor contribuind la prevenirea acestor acte; fiecărui stat revenindu-i obligaţia să exercite jurisdicţia penală proprie asupra tuturor persoanelor responsabile de comiterea crimelor internaţionale.

Statutul de la Roma prezintă o listă exhaustivă de acte culpabile de o gravitate sporită care constituie crime internaţionale şi sunt pasibile de pedeapsă în conformitate cu actul respectiv, precum: genocidul, crime împotriva umanităţii, crime de război, agresiunea[23].

De exemplu, primul act de jurisdicţie al CIP, adoptat la 14 martie 2012 în speţa *Procurorul c. Thomas Lubanga Dyilo*[24], vizează tragerea la răspundere penală a liderului grupului de rebeliune *Uniunea Patrioţilor Congolezi* din Republica Democrată Congo pentru acţiunile întreprinse în perioada septembrie 2002 – august 2003 în timpul conflictului armat din regiunea Ituri între diversele (cel puţin trei) grupări etnice. Sentinţa CIP priveşte o singură crimă internaţională, de care a fost învinuit şi găsit vinovat inculpatul, făcând parte din categoria crimelor de război – recrutarea sau înrolarea copiilor sub vârsta de 15 ani în forţele sau grupările armate sau utilizarea acestora la participarea activă în ostilităţi[25].

Curtea de multiple ori a indicat expres în sentinţă (paragraf 896 spre exemplu) că a examinat acţiunile inculpatului doar în latura recrutării sau înrolării copiilor sub 15 ani, nepronunţându-se asupra altor infracţiuni precum tortura sau violul şi sclavia sexuală, chiar dacă subiecţii au pretins a fi victime în acest sens şi materialul probatoriu existent fundamenta pretinsele încălcări, deoarece procurorul nu a inclus în învinuire aceste capete de acuzare. Curtea în lumina art. 74 al Statutului fiind în imposibilitate de a se pronunţa asupra faptelor şi circumstanţelor care nu figurează în învinuirile prezentate de biroul procurorului.

---

[23] Art. 5[1] din Statutul Curţii Internaţionale Penale din 17 iulie 1998. [On-line]: http://www.icc-cpi.int/Menus/ICC/Legal+Texts+and+Tools/Official+Journal/Rome+Statute.htm. (Vizitat la: 05.05.2012).

[24] Situaţia în Republica Democrată Congo în cauza CIP Procurorul c. Thomas Lubanga Dyilo, hotărârea din 14 martie 2012. [On-line]: http://www.icc-cpi.int/iccdocs/doc/doc1379838.pdf. (Vizitat la: 30.03.2012).

[25] Art. 8 al. 2 lit. e) p. vii din Statutul CIP *precitat.*

În această optică, **prima** crimă internaţională, asupra căreia CIP a adoptat sentinţa (de condamnare) este recrutarea sau înrolarea copiilor sub vârsta de 15 ani în forţele sau grupările armate sau utilizarea acestora la participarea activă în ostilităţi.

Curtea a subliniat în repetate rânduri că copii fac parte din categoria socială cea mai vulnerabilă care are de suferit de pe urma conflictelor armate (paragraf 605 spre exemplu), recrutarea sau înrolarea acestora sub vârsta minimă de 15 ani în forţele şi/sau grupările armate având repercusiuni absolut negative de durată şi nepronosticabile pentru viitor vizavi de starea psiho-emoţională a indivizilor adulţi.

Pedepsirea conformă corelativă a infracţiunilor internaţionale ale căror victime sunt copii încadrându-se pe deplin în ansamblul înaltelor scopuri majore şi standardelor clare ale asigurării şi promovării păcii şi securităţii întregii omeniri. Scopuri şi standarde declarate a fi susţinute de statele lumii la cea mai largă scară.

În lumina sentinţei pronunţate, CIP a delimitat tipurile de conduită care constituie latura obiectivă a crimei internaţionale analizate. Astfel, recrutarea în forţele sau grupările armate ale copiilor sub 15 ani constituie includerea forţată a subiecţilor în grupările armate; înrolarea presupune includerea în grupările armate care benevol intenţionează să facă parte din forţe armate. Recrutării fiindu-i specific caracterul coercitiv şi înrolării – propriu caracterul voluntar (paragrafe 607, 608 din Sentinţă).

Curtea a stabilit că în lumina infracţiunii analizate, nu există diferenţă între noţiunile de recrutare şi înrolare (paragraf 618), copiii fiind subiecţi vulnerabili şi uşor influenţabili, astfel caracterul benevol fiind absolut aparent şi adulţii sunt responsabili de trecerea cu buna-ştiinţă pe listele personalului armat a copiilor sub vârsta de 15 ani. Adică consimţământul copiilor de a fi înrolaţi în rândurile forţelor sau grupărilor armate nu prezintă un consimţământ legal în lumina principiilor şi normelor recunoscute ale dreptului internaţional în general, precum şi a dreptului internaţional umanitar şi dreptului internaţional al drepturilor omului în special. Utilizarea copiilor la participarea activă în ostilităţi presupune încadrarea acestora la participare directă în luptă, precum şi la participare activă în activităţi adiacente luptelor, precum investigarea, spionajul, diversiunile, utilizarea copiilor în calitate de atracţii militare, curieri, agenţi ai punctelor de control (paragraf 622 din Sentinţă).

Astfel, copii mai mici de 18 ani (de cele mai dese ori în vârstă de 12 ani, dar au fost descoperite cazuri de participare a copiilor de 8 – 11 ani) au fost antrenaţi în unităţi militare specializate de talie mică (aproximativ 45 de membri) însărcinaţi cu asigurarea securităţii subiecţilor din comandamentul militar suprem (paragrafe 870 – 872 din Sentinţă). Copiii din unităţile Kadogo exercitau funcţiile de gardieni personali ai generalilor militari, fiind însărcinaţi să însoţească membrii comandamentului la toate evenimentele, precum şi să supravegheze securitatea acestora în cadrul exercitării atribuţiilor oficiale şi în afara exercitării. Remarcăm situaţiile că unităţile militare includeau de asemenea adolescente de 13 şi 14 ani, care în afara „obligaţiilor militare de serviciu" erau impuse să întreţină relaţii sexuale cu membrii comandamentului (paragraf 874).

Deşi sentinţa CIP (în cele 624 de pagini ale sale) nu statuează expres şi clar asupra prevenirii şi reprimării crimelor internaţionale în totalitatea acestora, precum şi cu referire la unele crime distincte, de o manieră naturală funcţia de prevenire şi reprimare a infracţiunilor internaţionale îşi găseşte reflecţie în abordarea subiectului crimei şi conduitei pasibile de pedeapsă din partea instanţei internaţionale penale.

Înseşi existenţa şi activitatea CIP demonstrează faptul că prevenirea şi reprimarea crimelor internaţionale, îndeosebi de o gravitate sporită precum crimele de război, victima cărora este un subiect special – copilul, prezintă una din funcţiile fundamentale ale jurisdicţiei internaţionale penale.

Funcţia de prevenire şi reprimare a crimelor internaţionale capătă o semnificaţie distinctă privind CIP, dat fiind faptul că Curtea este unica instanţă de jurisdicţie penală permanentă în lume la momentul actual. Tribunalele şi curţile internaţionale penale ad-hoc incontestabil au contribuit de o manieră substanţială la promovarea şi realizarea funcţiei de reprimare şi prevenţie a infracţionalităţii celei mai grave la scară mondială, însă în mod sigur anume CIP îi revine rolul protagonist în edificarea faptică a unei societăţi internaţionale conştiente de consecinţele ireversibile ale săvârşirii crimelor internaţionale.

Sentinţa CIP, prin pronunţarea şi realizarea ulterioară a prevederilor de condamnare (nestabilite cu exactitate la moment), în mod sigur fundamentează juridic şi praxiologic funcţia reprimării şi prevenirii crimelor internaţionale, demonstrând un rol activ al CIP de arbitru internaţional, şi nu unul latent, precum unii doctrinari şi jurişti de carieră i-au atribuit până recent acestei instanţe jurisdicţionale dată fiind inexistenţa unei jurisprudenţe degajate.

Un rol particular de prevenire şi reprimare a crimelor internaţionale este atribuit actelor jurisdicţionale pronunţate de instanţe jurisdicţionale internaţionale penale ad-hoc.

Astfel, Rezoluţia 827 (1993) a Consiliului de Securitate al ONU din 25 mai 1993[26] (unul din actele de constituire a TIPIu) stipulează în mod expres că instituirea unui tribunal internaţional ad-hoc pentru judecarea infracţiunilor săvârşite pe teritoriul fostei Iugoslavii urmăreşte scopul de stopare a comiterii de asemenea infracţiuni şi judecarea persoanelor vinovate de comiterea lor.

Statutul TIPIu în art. 1 prevede că Tribunalul are competenţă să judece persoanele responsabile pentru încălcările grave ale dreptului internaţional umanitar săvârşite pe teritoriul fostei Iugoslavii din anul 1991.[27]

În această optică, actele care urmează a fi pronunţate de tribunalul internaţional în îndeplinirea înaltelor sale atribuţii magistrale conferite, în prim plan scot în evidenţă reprimarea atrocităţilor comise de persoane culpabile, de o manieră secundară vizând prevenţia generală (adresată unui subiect abstract nedeterminabil) şi prevenţia specială (adresată unui subiect determinabil din zona de conflict în fostele state iugoslave).

Spre exemplu, în ultima hotărâre din 6 septembrie 2011[28] pronunţată de TIPIu pe marginea capetelor de acuzare înaintate lui Momčilo Perišić (general sârb, Şef al Statului Major al Armatei iugoslave), s-a constat vinovăţia acestuia de comiterea infracţiunilor în timpul asediului Sarajevo, de favorizare a crimelor în Zagreb, de instigare şi asistare la crimele grave comise în Srebrenica (cu excepţia crimei de exterminare în masă a populaţiei bosniace musulmane). Momčilo Perišić a fost găsit vinovat de Înaltul tribunal de comiterea crimelor împotriva umanităţii (omor; tratament inuman; persecutarea pe motive politice, rasiale sau religioase) şi crimelor de încălcare a regulilor şi practicilor de purtare a războiului (omor; atacuri ale populaţiei civile) şi sancţionat cu 27 ani de închisoare.

Astfel, în mod incontestabil, sentinţa respectivă contribuie la prevenirea şi reprimarea crimelor internaţionale, îndeosebi celor de o gravitate sporită, precum crimele împotriva umanităţii, racordate la atrocităţile inimaginabile comise în plin sân european în cel din urmă deceniu al sec. XX. Or, sentinţele emise de instanţele internaţionale de jurisdicţie specializată penală capătă o semnificaţie absolut specială, dat fiind climatul internaţional contemporan, în special privind încălcările actuale masive ale drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului în statele Orientului Apropiat şi Mijlociu.

Protecţia drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului.

Deşi nu foarte răspândite în contenciosul interstatal, actele jurisdicţionale oferă o protecţie efectivă drepturilor omului şi dau sens deplin dreptului la acţiune individuală care stă la baza dreptului internaţional al drepturilor omului. Protecţia jurisdicţională internaţională a drepturilor omului implică posibilitatea unui organ jurisdicţional internaţional de a statua asupra unei speţe (referitoare la o încălcare a drepturilor omului) printr-o hotărâre care beneficiază de autoritatea lucrului judecat.

Deosebit de importante, diverse şi eficiente pentru protecţia efectivă a drepturilor omului, aceste acte contribuie în mod determinant la definirea şi interpretarea paletei de drepturi şi libertăţi consacrate în izvoarele juridice. Evident o hotărâre a unei jurisdicţii internaţionale nu are

[26] Rezoluţia Consiliului de Securitate al ONU nr. 827 din 25 mai 1993. [On-line]: http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N93/306/28/IMG/N9330628.pdf?OpenElement. (Vizitat la: 09.05.2012).

[27] Statutul Tribunalului Internaţional Penal pentru fosta Iugoslavie, ultimele amendamente din septembrie 2009. [On-line]: http://www.icty.org/x/file/Legal%20Library/Statute/statute_sept09_fr.pdf. (Vizitat la: 05.05.2012).

[28] Cauza TIPIu Procurorul c. Momčilo Perišic, hotărâre din 6 septembrie 2011. [On-line]: http://www.icty.org/x/cases/perisic/tjug/en/110906_judgement.pdf. (Vizitat la: 09.09.2012).

forţă obligatorie[29] decât pentru părţile în cauză şi numai pentru cauza pe care o soluţionează[30]. Reieşind din diversitatea jurisdicţiilor internaţionale distingem două categorii de acte jurisdicţionale pertinente protecţiei drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului: prima reprezentată de practica judiciară a jurisdicţiilor specializate, precum este Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg, Curtea Internaţională Penală de la Haga; a doua – reprezentată de practica judiciară a jurisdicţiilor internaţionale de o competenţă generală – Curtea Internaţională de Justiţie de la Haga.

În esenţă, hotărârile instanţelor internaţionale sunt acte jurisdicţionale obligatorii prin care instanţele se pronunţă asupra încălcărilor drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului, formulând standarde clare şi de cele mai dese ori precise privind limitele exercitării unui sau alt drept consacrat convenţional, astfel aplicând şi interpretând textul convenţional.

Jurisprudenţa degajată de curţile internaţionale, deşi neuniformă ca concept şi conţinut, reflectă nivelul respectării efective a drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului, oferind o imagine complexă în afara oricăror frontiere.

Dacă ne referim la specificul practicii judiciare degajate de curţile menţionate în materia dreptului internaţional al drepturilor omului, atunci cea mai bogată şi voluminoasă jurisprudenţă este proprie instanţei de la Strasbourg. Mai bine de şaizeci de ani Înalţii magistraţi ale Curţii Europene a Drepturilor Omului creează repere fundamentale de respectare a drepturilor omului în spaţiul pan-european, statuând asupra cererilor individuale şi interstatale, formulând reguli autonome de interpretare a noţiunilor convenţionale.

Hotărârile Înaltei Curţi Europene, suplimentar rolului de bază de asigurare a garantării drepturilor şi libertăţilor consacrate convenţional cu privire la indivizi concreţi, exercită rolul de interpretare şi detaliere a noţiunilor fundamentale ca limite şi concepte. În plus, cadrul jurisprudenţial formează un sistem de drept instituţional particular, care generează scheme unice de asigurare a respectării drepturilor omului în spaţiul Europei, obligatorii pentru toate statele-părţi la Convenţia EDO. Astfel asigurând o uniformizare a sistemelor naţionale de drept cel puţin în optica garantării drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Spre exemplu, în speţa *Guja c. Moldovei* [31], de referinţă pentru jurisprudenţa Curţii pe marginea libertăţii de exprimare (consacrate de art. 10 al Convenţiei EDO), instanţa internaţională a statutat asupra termenului de *whistle – blowing* (dezvăluire de informaţii) şi categoriilor de informaţii care sunt acoperite de dezvăluire protejată (secrete, confidenţiale, de serviciu/interne), astfel exercitând funcţia interpretativă a noţiunii de drept la libertatea de exprimare garantat în sens convenţional.

Dacă e să ne referim la jurisprudenţa CIP după cum am menţionat, actualmente îi este proprie o sentinţă unică din 14 martie 2012[32], care statuează asupra încălcării drepturilor copiilor prin recrutarea şi înrolarea acestora în forţe şi grupări armate (categoria crimelor de război), calificând-o drept crimă internaţională.

În raport cu jurisdicţiile specializate în materia drepturilor omului, competenţa Curţii Internaţionale de Justiţie este una generală. *Ratione materiae*, Curtea este competentă să examineze toate diferendele de ordin juridic care au ca obiect interpretarea unui tratat sau orice problemă de drept internaţional[33]. Prin urmare, orice chestiune legată de protecţia internaţională a drepturilor omului este o chestiune de drept internaţional şi, în consecinţă, intră în sfera de competenţă a Curţii. În plus, o serie de convenţii internaţionale referitoare la drepturile omului conţin dispoziţii potrivit cărora orice diferend între părţile contractante cu privire la interpretarea textului convenţional poate fi supus spre soluţionare Curţii Internaţionale de Justiţie. Citâm în acest sens Convenţia pentru prevenirea şi reprimarea crimei de genocid din 9 decembrie 1948 (art. IX); Convenţia referitoare la statutul refugiaţilor din 28 iulie 1951 (art. 38); Convenţia asupra reducerii cazurilor de apatridie din 30

[29] Pettiti L.E., Decaux E., Imbert P.H. La Convention Européenne des Droits de l'Homme. Commentaire article par article, Paris: Economica, 1999, p.52-53.

[30] A se vedea art. 59 din Carta ONU *precitată*.

[31] Cauza CEDO Guja contra Moldovei, hotărîre din 12 februarie 2008. [On-line]: http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/portal.asp?sessionId=76267052&skin=hudoc-fr&action=request. (Vizitat la: 30.03.2012).

[32] Situaţia în Republica Democrată Congo în cauza CIP Procurorul c. Thomas Lubanga Dyilo hotărârea din 14 martie 2012, *precitată*.

[33] Art. 36 din Statutul CIJ *precitat*.

august 1961 (art. 14); Convenţia asupra consimţământului la căsătorie, vârsta minimă pentru căsătorie şi înregistrarea căsătoriilor din 7 noiembrie 1962 (art.8); Convenţia internaţională asupra eliminării tuturor formelor de discriminare rasială din 21 decembrie 1965 (art. 22) etc.

În practica sa, Curtea a examinat totuşi un număr redus de cauze, ele referindu-se în special la dreptul de azil (Cauza *Dreptul de azil* (Columbia c. Peru), hotărârea din 20 noiembrie 1950)[34], la drepturile persoanelor care nu sunt cetăţeni ai ţărilor de reşedinţă (Cauza *Ahmadou Sadio Diallo*), una din cele mai recente hotărâri fiind *Avena şi alţi cetăţeni mexicani* din 31 martie 2004 în speţa Mexic contra Statelor Unite ale Americii[35].

În cauza *Ahmadou Sadio Diallo* (Republica Guinea c. Republica Democrată Congo), hotărârea din 30 noiembrie 2010[36], CIJ a examinat încălcarea drepturilor subiectului prin arestarea, deţinerea şi expulzarea lui din teritoriul congolez, el fiind asociatul a două întreprinderi din Congo, precum şi gestionar al acestora.

CIJ a decis că în virtutea circumstanţelor de reţinere şi expulzare, subiectului i-au fost încălcate drepturile garantate de art. 9 (dreptul la libertate şi securitate) şi 13 (interdicţia expulzării arbitrare) ale Pactului internaţional cu privire la drepturile civile şi politice, precum şi cele garantate de art. 6 (dreptul la libertate şi siguranţă, interdicţia arestării arbitrare) şi 12 ale Cartei Africane a Drepturilor Omului (interdicţia expulzării decât în baza unei decizii legitime). De asemenea, Curtea a statuat asupra încălcării din partea Congo a art. 36 (al. 1 b.) din Convenţia de la Viena cu privire la relaţiile consulare din 1963 (comunicarea neîntârziată autorităţilor consulare despre reţinerea sau arestarea cetăţeanului statului de origine).

Merită atenţie faptul, că pe marginea speţei respective CIJ ulterior a adoptat o hotărâre de prestaţie din 19 iunie 2012[37], prin care a stabilit cuantumul reparaţiilor datorate de statul congolez în favoarea Guineei, ca rezultat al cauzării prejudiciului material şi moral victimei resortisantului guinean, mărimea prejudiciului fiind estimată per total la 95 mii dolari SUA. Reieşind din considerentul că hotărârile de prestaţie sunt extrem de rare pentru jurisprudenţa Curţii onuziene şi considerate de juriştii internaţionalişti până recent a fi căzute în desuetudine (doar două hotărâri la număr pentru întreaga perioadă de activitate a curţii, prima fiind şi hotărârea iniţială pe marginea căreia CIJ s-a pronunţat), nu putem să nu subliniem caracterul absolut particular al jurisprudenţei în materia contenciosului interstatal general, modificările în dezvoltarea căreia sunt alteori absolut inexpectante.

În această optică, funcţia de protecţie a drepturilor şi libertăţilor fundamentale recunoscute fiinţei umane cu privire la practica CIJ îşi găseşte exteriorizare şi prin intermediul plăţii de satisfacţii echitabile proporţionale prejudiciului suportat de persoana fizică.

În cauza recentă *Aplicarea Convenţiei internaţionale asupra eliminării oricărei forme de discriminare rasială* (Georgia c. Rusiei), hotărârea din 1 aprilie 2011[38], CIJ s-a pronunţat asupra plângerii depuse de Georgia în baza art. 22 al Convenţiei asupra eliminării oricărei forme de discriminare rasială, care prevede că „Orice diferend între două sau mai multe state-părţi privind interpretarea sau aplicarea prezentei Convenţii, care nu a fi fost reglementat, pe cale de negocieri sau cu ajutorul procedurilor prevăzute în mod expres, va fi adus, la cererea oricărei părţi, în diferend, în faţa Curţii Internaţionale de Justiţie pentru a se pronunţa asupra lui, dacă părţile în diferend nu au convenit asupra altui mod de soluţionare”.[39]

---

[34] Cauza CIJ Dreptul de azil (Columbia contra Peru), hotărârea din 20 noiembrie 1950. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/7/1848.pdf. (Vizitat la: 31.03.2012).

[35] Cauza CIJ Avena şi alţi cetăţeni mexicani (Mexic contra SUA), hotărârea din 31 martie 2004. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/128/8187.pdf. (Vizitat la: 13.04.2012).

[36] Cauza CIJ Ahmadou Sadio Diallo (Guineea contra Congo), hotărârea din 30 noiembrie 2010. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/103/16245.pdf. (Vizitat la: 03.02.2012).

[37] Cauza CIJ Ahmadou Sadio Diallo (Guineea contra Congo), hotărârea din 19 iunie 2012. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/103/17045.pdf. (Vizitat la: 09.09.2012).

[38] Cauza CIJ Aplicarea Convenţiei internaţionale asupra eliminării oricărei forme de discriminare rasială (Georgia contra Rusiei), hotărârea din 1 aprilie 2011. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/140/16399.pdf. (Vizitat la: 13.04.2012).

[39] Convenţia internaţională asupra eliminării oricărei forme de discriminare rasială din 21 decembrie 1965. [On-

În fapt, Georgia a pretins încălcarea prevederilor convenţionale de către Federaţia Rusă prin acţiunile acesteia îndreptate împotriva populaţiei georgiene în Abkhazia şi Osetia de Sud în august 2008 („purificări etnice").

CIJ a statuat că nu are competenţă jurisdicţională să soluţioneze diferendul conferit (acceptând a doua obiecţie preliminară ridicată de Rusia), dată fiind inexistenţa negocierilor prealabile de soluţionare a diferendului în conformitate cu procedurile expres stabilite convenţional. Astfel, Georgia a sesizat CIJ cu o cerere înainte de declanşarea negocierilor interstatale preliminare expres reglementate de Convenţie.

În speţa *Avena şi alţi cetăţeni mexicani* (Mexic contra SUA), hotărârea din 31 martie 2004[40], CIJ s-a pronunţat asupra legalităţii arestării, deţinerii, judecării şi condamnării la moarte a 52 de cetăţeni mexicani de către autorităţile de resort americane fără notificarea fără întârziere a oficiului consular mexican şi fără a aduce la cunoştinţă subiecţilor dreptului acestora la libertatea de comunicare şi întrunire cu funcţionarii consulari. Cadrul legal a constituit Convenţia de la Viena cu privire la relaţiile consulare din 24 aprilie 1963, art. 36 al. 1 lit. a, b, c şi al. 2.

CIJ a statuat asupra încălcării drepturilor garantate de art. 36 al Convenţiei, stabilind responsabilitatea SUA pentru încălcările comise şi instituind *inter alia* obligaţiunea statului pârât de revizuire a condamnărilor pronunţate pentru a contrabalansa încălcările drepturilor omului (drepturi garantate convenţional subiecţilor) în ordinea satisfacerii exigenţelor şi standardelor internaţionale în materie.

CIJ şi-a recunoscut competenţa în cauza *LaGrand*[41], în care un cetăţean german urma să fie executat în SUA, după ce fusese condamnat la pedeapsa cu moartea, fără a fi informat cu privire la drepturile sale potrivit articolul 36 al. 1 din Convenţia de la Viena privind relaţiile consulare. În speţă, Curtea onuziană prin ordonanţă a indicat reclamatului luarea unor măsuri conservatorii şi a somat SUA să nu execute persoana în cauză atât timp cât nu va fi pronunţată o hotărâre definitivă asupra fondului, considerând că o asemenea executare ar aduce un prejudiciu ireparabil drepturilor Germaniei[42].

Este de menţionat că jurisprudenţa în materia drepturilor şi libertăţilor omului, formează un *acquis* important, care oferă o interpretare juridică calificată a drepturilor şi libertăţilor înscrise în izvoarele convenţionale şi care în mare măsură contribuie la uniformizarea diverselor noţiuni definite de sistemele juridice naţionale.

Această internaţionalizare a definiţiilor va avea efecte majore asupra dezvoltării dreptului internaţional al drepturilor omului, deoarece fiecare va integra dreptul intern al statelor, busculând astfel barierele tradiţionale dintre dreptul internaţional şi dreptul intern[43]. Uniformizarea şi internaţionalizarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale va da naştere unei veritabile „ordini publice internaţionale" în care statele ar deveni debitori faţă de creditori, care în acelaşi timp sunt alte state şi indivizi în cadrul unei societăţi internaţionale conjugate[44].

Este cert faptul că diversele funcţii ale actului jurisdicţional nu se configurează ca concepte de sine stătătoare şi absolut separate în cadrul realităţii juridice internaţionale; funcţiile actului sunt interdependente, reciproc influenţabile şi, de principiu, inseparabile, având scopuri şi obiective comune. Astfel, funcţiile actului internaţional nu sunt susceptibile unei clasificări tipologice, fiind exercitate de jurisdicţia internaţională în procesul examinării unui contencios concret, fie în ansamblu fie separat, contribuind în esenţă la realizarea obiectivelor majore ale dreptului internaţional public: menţinerea păcii şi securităţii internaţionale, prevenirea şi reprimarea infracţiunilor internaţionale şi protecţia drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului.

line]: http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3940.html. (Vizitat la: 09.09.2012).

[40] Cauza CIJ Avena şi alţi cetăţeni mexicani (Mexic contra SUA), hotărârea din 31 martie 2004, *precitată*.

[41] Cauza CIJ LaGrand (Germania contra SUA), hotărârea din 27 iunie 2001. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/104/7735.pdf. (Vizitat la: 10.04.2012).

[42] Cauza CIJ LaGrand (Germania contra SUA), ordonanţa din 3 martie 1999. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/104/7725.pdf. (Vizitat la: 10.04.2012).

[43] Mertens P. Origine et fondement du droit de recours interne en cas de violation d'une norme de droit international. In: Les recours des individus devant les instances internationales en cas de violation du droit europeen. Bruxelles: Lancier, 1978, p. 43.

[44] Soyer J.-C., de Salvia M. Le recours individuel supranational, mode d'emploi. Paris: L.G.D.J., 1992, p. 17.

Bibliografie:

1. Aurescu B. Sistemul jurisdicţiilor internaţionale. Bucureşti: All Beck, 2005. 392p.
2. Carta Naţiunilor Unite din 26 iunie 1945. [On-line]: http://www.icj-cij.org/documents/index.php?p1=4&p2=1&p3=0. (Vizitat la: 30.04.2012).
3. Cauza CEDO Guja contra Moldovei, hotărîre din 12 februarie 2008. [On-line]: http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/portal.asp?sessionId=76267052&skin=hudoc-fr&action=request. (Vizitat la: 30.03.2012).
4. Cauza CIJ Acţiuni armate frontaliere şi transfrontaliere (Nicaragua contra Honduras), hotărârea asupra competenţei şi admisibilităţii din 20 decembrie 1988. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/74/6590.pdf. (Vizitat la: 02.05.2012).
5. Cauza CIJ Acţiuni armate frontaliere şi transfrontaliere (Nicaragua contra Honduras), ordonanţa din 27 mai 1992. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/74/6588.pdf. (Vizitat la: 02.05.2012).
6. Cauza CIJ Ahmadou Sadio Diallo (Guineea contra Congo), hotărârea din 30 noiembrie 2010. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/103/16245.pdf. (Vizitat la: 03.02.2012).
7. Cauza CIJ Ahmadou Sadio Diallo (Guineea contra Congo), hotărârea din 19 iunie 2012. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/103/17045.pdf. (Vizitat la: 09.09.2012).
8. Cauza CIJ Aplicarea Convenţiei internaţionale asupra eliminării oricărei forme de discriminare rasială (Georgia contra Rusiei), hotărârea din 1 aprilie 2011. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/140/16399.pdf. (Vizitat la: 13.04.2012).
9. Cauza CIJ Avena şi alţi cetăţeni mexicani (Mexic contra SUA), hotărârea din 31 martie 2004. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/128/8187.pdf. (Vizitat la: 13.04.2012).
10. Cauza CIJ Dreptul de azil (Columbia contra Peru), hotărârea din 20 noiembrie 1950. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/7/1848.pdf. (Vizitat la: 31.03.2012).
11. Cauza CIJ Experimentele nucleare (Australia contra Franţei), ordonanţa din 22 iunie 1973. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/58/6048.pdf. (Vizitat la: 02.05.2012).
12. Cauza CIJ LaGrand (Germania contra SUA), hotărârea din 27 iunie 2001. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/104/7735.pdf. (Vizitat la: 10.04.2012).
13. Cauza CIJ LaGrand (Germania contra SUA), ordonanţa din 3 martie 1999. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/104/7725.pdf. (Vizitat la: 10.04.2012).
14. Cauza CIJ Legalitatea utilizării forţei (Iugoslavia contra SUA), ordonanţa din 2 iunie 1999. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/114/8035.pdf. (Vizitat la: 02.05.2012).
15. Cauza CIJ Legalitatea utilizării forţei (Serbia şi Muntenegru contra Germaniei), hotărârea asupra excepţiilor preliminare din 15 decembrie 2004. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/108/8481.pdf. (Vizitat la: 02.05.2012).
16. Cauza CIJ Legalitatea utilizării forţei (Serbia şi Muntenegru contra Spaniei), ordonanţa din 2 iunie 1999. [On-line]: http://www.icj-cij.org/docket/files/112/7991.pdf. (Vizitat la: 02.05.2012).
17. Cauza CPJI Concesiunile Maurommatis în Palestina (Grecia contra Marii Britanii), hotărârea din 30 august 1924, pag. 11. [On-line]: http://www.icj-cij.org/pcij/serie_A/A_02/06_Mavrommatis_en_Palestine_Arret.pdf. (Vizitat la: 28.04.2012).
18. Cauza TIPIu Procurorul c. Momčilo Perišic, hotărâre din 6 septembrie 2011. [On-line]: http://www.icty.org/x/cases/perisic/tjug/en/110906_judgement.pdf (Vizitat la: 09.09.2012).
19. Convenţia internaţională asupra eliminării oricărei forme de discriminare rasială din 21 decembrie 1965. [On-line]: http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3940.html. (Vizitat la: 09.09.2012).
20. Mazilu D. Drept Internaţional Public. Bucureşti: Lumina Lex, 2001. 608 p.
21. Rezoluţia Consiliului de Securitate al ONU nr. 22 din 9 aprilie 1947. [On-line]: http://www.un.org/french/documents/view_doc.asp?symbol=S/RES/22(1947)&Lang=E&style=B. (Vizitat la: 01.05.2012).
22. Rezoluţia Consiliului de Securitate al ONU nr. 827 din 25 mai 1993. [On-line]: http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N93/306/28/IMG/N9330628.pdf?OpenElement. (Vizitat la: 09.05.2012).
23. Situaţia în Republica Democrată Congo în cauza CIP Procurorul c. Thomas Lubanga Dyilo, hotărârea din 14 martie 2012. [On-line]: http://www.icc-cpi.int/iccdocs/doc/doc1379838.pdf. (Vizitat la: 30.03.2012).
24. Statutul Curţii Internaţionale de Justiţie din 26 iunie 1945. [On-line]: http://www.icj-cij.org/documents/index.php?p1=4&p2=2&p3=0. (Vizitat la: 01.05.2012).
25. Statutul Curţii Internaţionale Penale din 17 iulie 1998. [On-line]: http://www.icc-

cpi.int/Menus/ICC/Legal+Texts+and+Tools/Official+Journal/Rome+Statute.htm. (Vizitat la: 05.05.2012).

26. Statutul Tribunalului Internaţional Penal pentru fosta Iugoslavie, ultimele amendamente din septembrie 2009. [On-line]: http://www.icty.org/x/file/Legal%20Library/Statute/statute_sept09_fr.pdf. (Vizitat la: 05.05.2012).

27. Cot J.-P. et.al. La Charte des Nations Unies. Commentaire article par article. Paris: Economica, 2 vol., 2005. 2363 p.

28. Donelan M.D., Grieve M.J. International disputes: Case Histories 1945-1970. London: Europa Publications, 1973. 286 p.

29. Mertens P. Origine et fondement du droit de recours interne en cas de violation d'une norme de droit international. In: Les recours des individus devant les instances internationales en cas de violation du droit europeen. Bruxelles: Lancier, 1978. p. 23 – 57.

30. Parrish T. The Encyclopedia of World War II. London: Secker and Warburg, 1978. 767 p.

31. Pettiti L.E., Decaux E., Imbert P.H. La Convention Européenne des Droits de l'Homme. Commentaire article par article, Paris: Economica, 1999. 1091 p.

32. Soyer J.-C., de Salvia M. Le recours individuel supranational, mode d'emploi. Paris: L.G.D.J., 1992. 287 p.

33. Колосов Ю.М., Кривчикова Э. С. Международное право. Москва: Международные отношения, 2003. 714 с.

34. Шинкарецкая Г.Г. Международная судебная процедура. Москва: Наука, 1992. 223 с.

Copyright© SÂRCU Diana, 2012.